

1997. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0054-97/conv> [in Ukrainian].

9. Sharov, D. Interpol: How Does the International Criminal Police Organization Work? *Ukrayins'ke pravo*. Retrieved from: https://ukrainepravo.com/scientific-thought/legal_analyst/interpol-yak-pratsyuye-mizhnarodna-organizatsiya-kryminalnoyi-politsiyi/ [in Ukrainian].

10. Because of what loopholes in the law did Interpol remove Yanukovich and K ° from the search? *Ukrinform*. Retrieved from: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2463178-interol-vze-nihto-nide-nikogo-ne-sukae.html> [in Ukrainian].

11. Farinnik, V. (2019). Interpol has warned against using its channels to obtain arrest warrants. *Zakon i biznes*, 24 (1426). Retrieved from: https://zib.com.ua/ua/138155-interpol_zasterig_proti_vikoristannya_yogo_kanaliv_dlya_otri.html [in Ukrainian].

12. *Abusive recourse to the Interpol system: the need for more stringent legal safeguards*. Resolution 2161 (2017). Retrieved from: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=23714&lang=en> [in Ukrainian].

13. *On some issues of the order of application of preventive measures during pre-trial investigation and court proceedings in accordance with the Criminal Procedure Code of Ukraine No. 511-550/0/4-13*. (2013). Letter from the High Specialized Court of Ukraine on Civil and Criminal Cases from 4th April 2013. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0511740-13> [in Ukrainian].

14. *Case No. 11-cc/824/523/2018*. (2018). Judgment of the Kyiv Court of Appeal from 29th October 2018. Retrieved from: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/77582920> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 15.10.2019

УДК 343.983.25

Стратонов С.Ю.,
слідчий Державного бюро розслідувань
alex0674682444@gmail.com

ЗАВДАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ВСТАНОВЛЕННЯ ДАВНОСТІ ДОКУМЕНТУ

У статті зазначається, що під час розслідування кримінальних правопорушень особа, яка проводить досудове розслідування, часто стикається з необхідністю пошуку та вивчення документів, які мали важливе значення для вчинення цих протиправних дій. Зокрема, мова йде про використання неправдивих документів для оскарження досягнення незаконного плану, а також для приховування факту вчинення правопорушень або причетності до зазначених діянь конкретної особи. Тому часто працівники органів досудового розслідування вимагають використовувати спеціальні знання у своїй роботі щодо своєчасного виявлення, розкриття та розслідування кримінальних злочинів. Однією з форм використання таких знань є призначення відповідних судових експертиз. Так, для вивчення документів, що використовуються в механізмі вчинення кримінальних правопорушень, призначається та проводиться експертиза встановлення обмеження документа. У зв'язку з вищевикладеним, питання теоретико-методологічної бази експертизи обмеження документа.

Проаналізовано наукові та нормативно-правові джерела, що регулюють діяльність щодо експертно-криміналістичного забезпечення досудового розслідування кримінальних правопорушень. Виокремлено та охарактеризовано завдання вивчення припису документа, який за своєю природою є діагностичним. Основними завданнями експертизи позовної давності документа є: визначення відносного припису документа або його фрагментів, а також послідовності застосування перекреслених рядків; встановлення відповідності часу нанесення відбитків штампів, штампів дати виготовлення документа; визначення абсолютного часу обведення рукописних відміток у документах; встановлення документа, виготовленого методом копіювання та копіювання, та за допомогою комп'ютерного редагування; встановлення факту агресивної дії сторонньої сторони щодо документа та визначення придатності зазначеного документа для його подальшого розслідування з метою встановлення його припису. За своєю природою завдання вивчення строків давності документа є діагностичними.

Ключові слова: судова експертиза, експертиза встановлення давності документу, кримінальне провадження, експертно-криміналістичне забезпечення розслідування, завдання.

Stratonov S. THE TASKS OF THE EXAMINATION OF THE ESTABLISHMENT OF THE LIMITATION OF THE DOCUMENT, ITS PLACE IN THE SYSTEM OF FORENSIC EXAMINATIONS AND SIGNIFICANCE IN CRIMINAL PROCEEDINGS

In the article, it was noted that during the investigation of criminal offenses, a person who conducts a pre-trial investigation often faces the need to search and study documents that were instrumental in committing these unlawful acts. In particular, it is a question of using false documents in order to facilitate the achievement of an illegal plan, as well as to conceal the fact of committing offenses or involvement in the specified acts of a particular person. Therefore, often the employees of the pre-trial investigation bodies are obliged to use special knowledge in their work on timely detection, disclosure and investigation of criminal offenses. One of the forms of use of such knowledge is the appointment of appropriate forensic examinations. So, for the study of documents used in the mechanism of committing criminal offenses, appointed and conducted an examination of establishing the limitation of the document. In connection with the aforesaid, issues of the theoretical and methodological basis of the examination of establishing the document's limitation. It has been analyzed the scientific and normative legal sources regulating activity on expert-forensic provision of pre-trial investigation of criminal offenses. The task of examining the prescription of a document, which by its nature is diagnostic, has been

distinguished and characterized. The main tasks of the examination of the statute of limitations of the document are: determination of the relative prescription of the document or its fragments, as well as the sequence of the application of crossed lines; establishment of conformity of time of drawing of prints of stamps, stamps of date of production of the document; determining the absolute time of stroke of handwritten notes in documents; installation of a document produced by a copy-and-copy and computer-assisted editing; establishing the fact of a third party aggressive action on the document and determining the suitability of the said document for its further investigation in order to establish its prescription. By their nature, the tasks of examining the statute of limitations of a document are diagnostic.

Key words: forensic examination, expert examination of the document's limitation period, criminal proceedings, expert-forensic investigation, tasks.

Постановка проблеми. Завдання експертизи встановлення давності документу відіграють ключову роль як у визначенні сутності вказаної судової експертизи, так і забезпеченні її проведення. Без усвідомлення того, на що спрямована діяльність неможливо забезпечити її результативність, а тим більше ефективність. Саме завдання виконують роль так званих орієнтирів. Тому вважаємо актуальним питання про завдання експертизи встановлення давності документу, оскільки вони цілком визначають систему методів і засобів, які необхідно обрати судовому експертові для проведення дослідження об'єктів з метою відповіді на поставлені ініціатором експертизи питання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Поняття, види, завдання та значення судових експертиз у процесі доказування, а також завдання судової технічної криміналістичної експертизи документів, зокрема в частині встановлення давності документу, досліджувалися в працях таких учених, як: Р. С. Белкіна, В. В. Бірюкова, А. Е. Волкової, Л. М. Головченко, С. Й. Гонгало, Д. В. Дабіжи, В. А. Журавля, Є. П. Іщенко, В. В. Лисенка, А. І. Лозового, Є. Д. Лук'янчикова, Е. Б. Сімакової-Єфремян, М. В. Торопової, В. Ю. Шепітька й інших. Однак указані напрацювання в основному стосуються загальнотеоретичних та організаційно-правових положень судової експертизи в цілому та техніко-криміналістичної експертизи зокрема. Разом із тим, поза увагою залишені завдання експертизи встановлення давності документу. Тому в представленій статті переслідуюмо мету, яка полягає у виокремленні завдань експертизи встановлення давності документу.

Виклад основного матеріалу дослідження. З приводу завдань експертизи встановлення давності документу зокрема та судової експертизи в цілому, то необхідно навести міркування О.Ю. Паладійчука. На його думку, підставою для проведення конкретної експертизи є експертне завдання, яке необхідно вирішити експерту в процесі та за результатами використання спеціальних знань із застосуванням наявних в нього засобів та методів. Експертиза спрямована на виявлення саме фактичних даних, які можуть підтвердити або спростувати факти, що мають юридичне значення. Самі по собі юридичні факти експертизою не встановлюються чи не виключаються, оскільки право на це в процесі належить лише суду [1, с. 88].

Перед виокремленням завдань експертизи встановлення давності документу спочатку відзначимо завдання, характерні для технічної експертизи документів. Зокрема, С.Й. Гонгало відмічає, що у зв'язку з удосконаленням існуючих технічних пристроїв, розробкою та впровадженням у експертну практику нових технічних засобів та методик стало можливим вирішення технічною експертизою документів таких експертних задач як: розпізнання способів виготовлення та зміни початкового змісту документа; встановлення часу виконання записів (одночасності чи різночасності виготовлення екземплярів документа); встановлення абсолютної та відносної давності виготовлення документу; встановлення послідовності виконання частин документа; відновлення слабовидимих та згаслих текстів; відновлення пошкоджених документів; встановлення обладнання, що використовувалось для виготовлення друкуючих засобів та ідентифікація такого обладнання; встановлення обладнання, що використовувалось для отримання відбитків; встановлення часу виготовлення друкуючих засобів та їх відтисків; встановлення осіб, що виготовляли друкуючі засоби та їх відтиски; встановлення джерела виготовлення підроблених документів, комп'ютерних документів та низки інших завдань [2, с. 11]. З наведеного помітно, що встановлення абсолютної та відносної давності виготовлення документу є одним із завдань технічної експертизи документів. Проте ці завдання знаходять своє уточнення й деталізацію в рамках проведення експертизи встановлення давності документу.

Так, аналіз положень глави 3 розділу I Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень дозволив виокремити наступні завдання експертизи встановлення давності документу: визначення відносної давності виконання документа або його фрагментів, а також послідовності нанесення штрихів, що перетинаються; встановлення відповідності часу нанесення відтисків печаток, штампів даті виготовлення документа; визначення абсолютного часу виконання штрихів рукописних записів у документах; установлення документа, виготовленого шляхом монтажу із застосуванням копіювально-розмножувальної та комп'ютерної техніки. При цьому для виконання вказаних завдань судової експертизи перед експертом для вирішення ставляться такі питання, як: чи виготовлені (виконані) дані документи (фрагменти документа) у різний час; у якій послідовності виконувались реквізити даного документа (підпис, відтиск печатки тощо); чи нанесений відтиск печатки (штампа) у той час, яким датований документ; чи виготовлений рукописний текст у той час, яким датований документ; у який період часу був виконаний рукописний текст у наданому документі; в один чи різні періоди часу виконано рукописні тексти в наданих документах; чи в один період часу були виконані рукописні текст та підпис у наданому документі; чи виготовлено наданий документ шляхом монтажу за допомогою комп'ютерної або копіювально-розмножувальної техніки [3].

У свою чергу в науковій літературі можна зустріти певне групування завдань експертизи встановлення давності документу. Як приклад, М.В. Топорова відзначає, що експертиза встановлення відносної давності виконання реквізитів у документах пов'язана з вивченням властивостей і стану об'єкта (реквізитів документа), його якісних і кількісних характеристик на момент проведення дослідження та полягає у визначенні:

- часових характеристик розслідуваної події – як співвідноситься час виконання окремих реквізитів документа (чи виконувались реквізити документа в близький період часу чи з великими часовими інтервалами, як вони виконані відносно дати, вказаної в документі);

- обставин виготовлення документа – в якій послідовності виконувалися реквізити в документі; чи використовувались для виготовлення документа окремі реквізити, які не належать цьому документу [4, с. 32-33].

Заслугує на увагу думка, згідно з якою встановлення давності документу, зокрема встановлення умов існування об'єктів, механізму їх взаємодії один з одним та із зовнішнім середовищем, як завдання може бути поставлене безпосередньо перед експертом, а може бути проміжним при вирішенні інших завдань. При цьому до кола завдань експертизи встановлення відносної давності виконання реквізитів в документі входить вирішення таких питань:

- яка відносна давність виконання в документі: друкованого тексту і підписів; записів (підписів); друкованого тексту та відбитка печатки (штампа, факсиміле); записи (підписи) і відбитки печаток (штампів, факсиміле);

- в один чи різний час були виконані окремі реквізити в документі, з яким часовим інтервалом;

- в якій послідовності виконані реквізити в документі, в т. ч. у випадку внесення змін до змісту документу який із записів виконувався першим і з яким інтервалом;

- чи виготовлений документ, представлений як оригінал, шляхом монтажу з використанням окремих реквізитів, що не належать цьому документу;

- чи виконаний підпис (розшифрування підпису) за попередньої технічної підготовки чи, має місце імітація технічної підготовки шляхом нанесення окремих штрихів і крапок [4, с. 37-38].

Разом із тим, слід розрізняти експертизи встановлення абсолютної давності виготовлення документа чи окремих його реквізитів і встановлення відносної давності виконання реквізитів у документі. Їх сутність і шляхи вирішення завдань будуть відмінними [4, с. 39]. Це пов'язано з тим, що в криміналістиці розрізняються поняття абсолютної й відносної давності документів. Абсолютною вважається проміжок часу з моменту виготовлення документа, а відносною – одночасність виконання різних фрагментів одного або кількох документів. Відповідно визначення абсолютної давності ґрунтується на аналізі змісту, особливостей мови і почерку, а також виду, форми, стану та властивостей матеріалів документа (паперу, письмових мас, посвідчувальних знаків тощо). При вивченні змісту звертається увага на те, які факти засвідчує документ, коли вони відбувались, а також особливості мови, назви установ, територіальну і відомчу компетенцію автора, дати в тексті або на відбитку штампа, визначається, до якого періоду належать ознаки письмової мови (лексика, орфографія, стиль тощо), матеріали і знаряддя письма, посвідчувальні знаки і т. д. [5, с. 48-49].

Що ж стосується необхідності встановити відносну давність документу, то така виникає в двох випадках:

- 1) для встановлення одночасності або різночасності внесення записів в документ і по суті є засобом встановлення дописок та інших змін. Вирішенню цього завдання сприяє можливість криміналістичної диференціації штрихів, виконаних одноколірними, близькими за складом матеріалами листа одного роду, зокрема виконаних пастами однієї рецептури; 2) для встановлення факту монтажу – виконання документа на вільному від тексту аркуші паперу з існуючими на ньому підписом та відбитком печатки (так званому карт-бланш) [6, с. 121-123].

Окремо слід звернути увагу на той факт, що у певних випадках завдання встановлення абсолютної та відносної давності документу можуть бути взаємопов'язаними та взаємообумовленими. Як приклад, до завдань встановлення абсолютної давності відноситься й вирішення питання з приводу того, чи в один період часу виконано декілька документів (чи окремі реквізити декількох документів). Вирішення цього завдання потребує встановлення абсолютної давності виконання реквізитів, після чого періоди виконання кожного документа (реквізиту) порівнюються. В той же час встановлення відносних часових інтервалів між виконанням окремих реквізитів в одному документі може відбуватися шляхом встановлення абсолютної давності виконання кожного з реквізитів і їх співставлення, а також встановлення подібності (відмінності) в стані матеріалів письма в штрихах [4, с. 40-41].

Говорячи про завдання експертизи встановлення давності документу, варто зацентувати увагу на необхідності встановлення факту сторонньої агресивної дії на документ, через що встановлення абсолютного віку та послідовності нанесення реквізитів у документі стає неможливим. Це пояснюється тим, що правопорушники з метою приховання своїх протиправних діянь заздалегідь уживають заходів, спрямованих на унеможливлення проведення в подальшому експертних досліджень документів. Як приклад, можуть уживатися заходи, направлені на штучне зістарювання реквізитів документа. З цією метою документи піддаються впливу дії агресивних факторів, в результаті чого відбуваються незворотні зміни оптичних, морфологічних та фізико-хімічних властивостей паперу і матеріалів реквізитів, нехарактерних для природного старіння документів [7, с. 378].

Саме тому в процесі встановлення абсолютного віку реквізитів та послідовності нанесення реквізитів в документах необхідно встановити не тільки факт агресивної дії на документ, але й ступінь такого впливу на його реквізити та визначити можливість проведення подальших досліджень [7, с. 382]. Як відомо, з метою

встановлення абсолютного часу нанесення реквізитів в документах потрібно дослідити часові зміни складу барвників, що використовувались для нанесення реквізитів в документі [8; 9]. Вплив сторонніх агресивних факторів на документ призводить до зміни компонентів барвних речовин його реквізитів, але залежно від ступеню такого впливу, він не завжди заважає використанню методик із встановлення змін хімічного складу барвних речовин у часі. Реквізит документу з ознаками штучного зістарювання придатний для проведення такого роду досліджень, якщо є можливість візуально встановити первинний колір барвної речовини, яка використовувалась для його нанесення [7, с. 382].

З вищенаведеного помітно, що одним із завдань експертизи встановлення давності документу є встановлення, по-перше, факту сторонньої агресивної дії на документ, а, по-друге, визначення придатності вказаного документу для подальшого його дослідження з метою встановлення його давності.

Виокремивши й розглянувши завдання експертизи встановлення давності документу, можна дійти висновку, що вони за своїм цільовим призначенням і характером є діагностичними. Це пояснюється тим, що діагностичні завдання спрямовані на встановлення природи, властивостей, стану об'єкта та віднесення його до задалегідь відомого (чи нового) класу (таксону, розряду, типу тощо) [10, с. 26-27]. Іншими словами, як підмічав Ю.Г. Корухов, завдання криміналістичної експертної діагностики пов'язані з визначенням: стану об'єкта як результату змін, впливів, відхилень його властивостей; навколишнього середовища (можливості, послідовності, напрямку, кількості дій, учасників); причини змін, що настали, тощо [11, с. 40]. М.Г. Щербаковський уточнює, що під час вирішення діагностичних завдань судової експертизи встановлення шуканих характеристик здійснюється як під час дослідження безпосередньо об'єктів, так і за їх матеріальними слідами (відбитками, частинами). За результатами встановлення властивостей та подальшого порівняння їх з аналогами, табличними даними та нормативними документами встановлюються клас, рід і вид об'єктів (класифікаційні, атрибутивні завдання), відповідність їх певним вимогам (нормативістські, нормативно-технічні завдання), вартість (оціночні завдання) та ін. Використання методу моделювання дозволяє встановлювати первісний стан об'єктів (ретроспективні завдання), причинно-наслідкові відносини (каузальні завдання) та час (просторово-часові завдання) виникнення або зміни слідів [12, с. 9]. Тобто завдання експертизи встановлення давності документу спрямовані на встановлення часових характеристик виконання документу чи його окремих реквізитів, що полягає в діагностиці його просторово-часових характеристик, а не в ідентифікації.

Висновки. Підсумовуючи вищезазначене, зазначимо, що основними завданнями експертизи встановлення давності документу є: визначення відносної давності виконання документа або його фрагментів, а також послідовності нанесення штрихів, що перегинаються; встановлення відповідності часу нанесення відтисків печаток, штампів даті виготовлення документа; визначення абсолютного часу виконання штрихів рукописних записів у документах; установлення документа, виготовленого шляхом монтажу із застосуванням копіювально-розмножувальної та комп'ютерної техніки; встановлення факту сторонньої агресивної дії на документ і визначення придатності вказаного документу для подальшого його дослідження з метою встановлення його давності. За своїм характером завдання експертизи встановлення давності документу є діагностичними.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Паладійчук О.Ю. Значення судової експертизи у вирішенні завдань кримінального провадження. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія ПРАВО. 2015. Випуск 34. Том 3. С. 87-89.
2. Гонгало С. Й. Судова техніко-криміналістична експертиза документів: сучасні можливості дослідження та перспективи розвитку: авторе. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09. К., 2013. 22 с.
3. Про затвердження Положення про експертно-кваліфікаційні комісії та атестацію судових експертів: наказ Міністерства юстиції України від 03.03.2015 № 301/5, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 04.03.2015 за № 249/26694. *Офіційний вісник України*. 2015. № 17. Стор. 278. Стаття 468. Код акта 75939/2015.
4. Топорова М.В. Криминалистическая экспертиза установления относительной давности выполнения реквизитов документов: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Москва, 2014. 202 с.
5. Експертизи в судовій практиці: навч. посібник / В. Г. Гончаренко та ін. К.: Либідь, 1993. 197 с.
6. Волохова О.В., Егоров Н.Н., Жижина М.В. Криминалистика: учебник / под ред. Е.П. Ищенко. М.: «Проспект», 2011. 349 с.
7. Родюкова О.С., Шовкова Г.В. Питання необхідності встановлення факту сторонньої агресивної дії на документи. *Криміналістика і судова експертиза*. 2018. Випуск 63. С. 377-384.
8. Методика визначення абсолютного віку документів / Міністерство юстиції України, КНДІСЕ. Москва, 2001. (Реєстр методик проведення судових експертиз; 2.1.16).
9. Методика встановлення змін хімічного складу барвників речовин у часі / Міністерство юстиції України, КНДІСЕ, Київ, 2015. (Реєстр методик проведення судових експертиз; 8.11.41).
10. Основи судової експертизи: навчальний посібник для фахівців, які мають намір отримати або підтвердити кваліфікацію судового експерта / авт.-уклад.: Л.М. Головченко, А.І. Лозовий, Е.Б. Сімакова-Сфремян та ін. Х.: Право, 2016. 928 с.
11. Корухов Ю.Г., Майлис Н.П., Орлова В.Ф. Криминалистическая экспертная диагностика: методическое пособие. М.: РФЦСЭ, 2003. 199 с.
12. Щербаковський М.Г. Типові завдання судово-експертного дослідження. *Право і Безпека*. 2016. № 4 (63). С. 6-11.

REFERENCES:

1. Paladiychuk, O.Yu. (2015). The importance of forensic expertise in the resolution of criminal proceedings. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu. Seriya PRAVO*, 34(3), 87-89 [in Ukrainian].
2. Gongalo, S. J. (2013). *Forensic technical forensic examination of documents: current research opportunities and development prospects*. Candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
3. *On Approval of the Regulations on Expert Qualification Commissions and Certification of Judicial Experts*. (2015). Order of the Ministry of Justice of Ukraine No. 301/5 from 3rd March 2015. *Ofitsynyy visnyk Ukrayiny*, 17, 468 [in Ukrainian].
4. Toporova, M.V. (2014). *Forensic examination of the establishment of the relative prescription of the details of documents*. Candidate's thesis. Moscow [in Russian].
5. Goncharenko, V. G. (1993). *Expertise in case law: study. manual*. Kyiv [in Ukrainian].
6. Volokhova, O.V., Egorov, N.N., Zhizhina, M.V. (2011). *Forensics: a textbook*. E.P. Ishchenko (Ed.). Moscow: «Prospekt» [in Russian].
7. Rodyukova, O. S, Shovkova, G. V. (2018). The issue of the need to establish the fact of third-party aggressive action on documents. *Kryminalistyka i sudova ekspertyza*, 63, 377-384 [in Ukrainian].
8. The method of determining the absolute age of documents. (2001). *Reyestr metodyk provedennya sudovykh ekspertyz*. Kyiv [in Ukrainian].
9. Methods for detecting changes in the chemical composition of dyes of substances over time. (2015). *Reyestr metodyk provedennya sudovykh ekspertyz*. Kyiv [in Ukrainian].
10. Golovchenko, L. M., Lozovy, A.I., Simakova-Efremyan, E.B. et al. (2016). *Basics of Forensic Science: A study guide for professionals who intend to obtain or confirm a forensic expert's qualification*. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
11. Korukhov, Yu.G., Mailis, N.P., Orlova, V.F. (2003). *Forensic Diagnostic Diagnostics: A Toolkit*. Moskva: RFTSSE [in Russian].
12. Shcherbakovsky, M.G. (2016). Typical tasks of forensic research. *Pravo i Bezpeka*, 4 (63), 6-11 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 1.10.2019

УДК 347.961.4:340.113

Красногор В.О.,

аспірант Науково-дослідного інституту публічного права

СУБ'ЄКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НОТАРІАЛЬНОЇ ТАЄМНИЦІ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена виявленню та характеристиці суб'єктів забезпечення нотаріальної таємниці. Аналіз суб'єктів нотаріальної діяльності свідчить про широке коло осіб на яких покладається обов'язок дотримання та забезпечення нотаріальної таємниці. Автор зазначає, що додержання таємниці нотаріальних дій полягає в тому, що нотаріальні дії необхідно виконувати лише в присутності зацікавленої особи (або осіб), і лише в разі необхідності – у присутності тих, хто їм допомагає (представників, перекладачів, громадян, які підписують документи за хворих чи неписьменних, та інших осіб). До суб'єктів нотаріального процесу належать нотаріальні органи й особи, що беруть участь у здійсненні нотаріальних дій. Вказаний обов'язок покладається на нотаріусів, які працюють в державних нотаріальних конторах, державних нотаріальних архівах (державні нотаріуси) або займаються приватною нотаріальною діяльністю (приватні нотаріуси). Аналіз законодавства говорить про значно ширше коло суб'єктів, яким заборонено розголошувати інформацію, що є предметом нотаріальної таємниці. Зокрема, до таких осіб відноситься також помічник нотаріуса, консультант, секретар, діловод нотаріуса, навіть якщо їх діяльність обмежується наданням правової допомоги чи ознайомленням з документами і нотаріальна дія не вчинялась.

Здійснено аналіз повноважень та обов'язків, які покладені на суб'єктів, щодо забезпечення нотаріальної таємниці. Автор підкреслює, що на сьогодні є доволі дискусійне питання щодо відповідності вимог, які висуваються до посадової особи місцевого самоврядування для отримання права вчиняти нотаріальні дії. Зроблено висновок, щодо обставин за яких суб'єкт автоматично наділяється обов'язком збереження нотаріальної таємниці.

Ключові слова: нотаріат, нотаріальна таємниця, нотаріальна діяльність, адміністративно-правове регулювання; суб'єкти забезпечення нотаріальної таємниці.

Krasnogor V. SUBJECTS OF NOTARIAL SECRET IN UKRAINE

The article is devoted to the identification and characterization of subjects of notarial secrecy. The analysis of the subjects of notarial activity testifies to the wide range of persons who are charged with the duty to observe and maintain notarial secrecy. The author notes that keeping the secrecy of notarial acts is that notarial acts should be performed only in the presence of the interested person (or persons), and only if necessary - in the presence of those who assist them (representatives, translators, signatory citizens). sick or illiterate, and others). The subjects of the notarial process include notarial bodies and persons involved in notarial activities. This obligation rests with notaries working in public notary offices, public notarial archives (state notaries) or engaged in private notarial activities (private notaries). The analysis of the legislation speaks of a much wider range of subjects who are forbidden to divulge information that is subject to notarial secrecy. In particular, such persons include a notary assistant, consultant, secretary, notary clerk, even if their activities are limited to providing legal assistance or reading documents and notarial acts have not been